

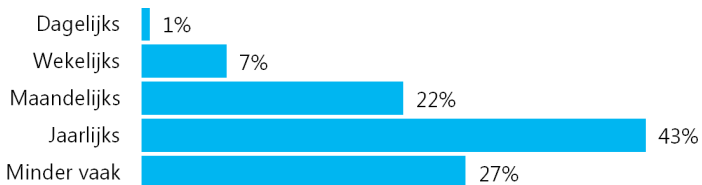
Een dreigend klimaat

M.W.A. Odekerken, MSc & MA en prof. dr. A.F.M. Brenninkmeijer

Resultaten

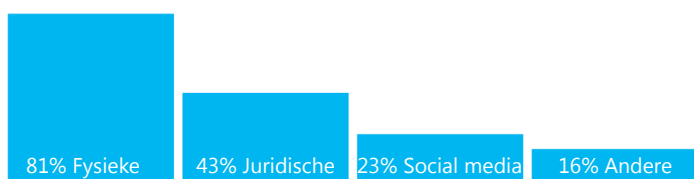
Frequentie

392 journalisten (61%) heeft te maken met bedreigingen, waarvan:

Soort

Journalisten ondervinden verschillende soorten bedreigingen:

Consequenties voor de persvrijheid

Journalisten benadrukken dat de bedreigingen consequenties hebben voor de kwaliteit, onafhankelijkheid en diversiteit van de huidige journalistiek.

79% vindt bedreigingen een gevaar voor de persvrijheid

Bij 38% zijn fysieke bedreigingen reden geweest om de reportage af te breken. In 2009 was dit nog 20%. 32% van de journalisten heeft de neiging om bepaalde locaties of wijken te vermijden, dit was 19% in 2009.

36% heeft de neiging om zich niet meer op social media te uiten/te laten zien.

16% van de journalisten past de berichtgeving soms aan uit angst voor bedreigingen

15% publiceert soms liever niet uit angst voor bedreigingen

23% is weleens angstig om nieuws naar buiten te brengen

Tegelijkertijd is er een tendens dat er juist ook journalisten zijn die na eerdere bedreigingen vastberaden zijn om nieuws naar buiten te brengen.

Conclusies

- De ernst van de bedreigingen is toegenomen. Journalisten ervaren zowel in Nederland als in het buitenland serieuze bedreigingen zoals bedreigingen van hogerhand. Sommige bedreigingen hebben een georganiseerd karakter.
- Bedreigingen hebben gevolgen voor de mentaliteit van journalisten (toenemende terughoudendheid en angst) en de manier waarop zij hun werk uitoefenen; ze mijden bepaalde wijken/locaties en onderwerpen: zelfcensuur als bron van zelfbescherming.
- Nederlandse journalisten ervaren een dreigend klimaat.

Aangiftebereidheid

Er zijn geen officiële cijfers over het aantal journalistieke aangiftes. De journalisten, die de enquête hebben ingevuld, hebben vaker geen aangifte gedaan dan wel. Vaker wordt er melding gedaan bij het medium waarvoor zij werkzaam zijn.

Daders

Dit zijn het vaakst 'gewone burgers', jongeren, buurtbewoners, (familie van) verdachten/veroordeelden. Ook worden de overheid, de politiek (zowel in NL als in het buitenland) en collega-journalisten genoemd.

“Overheid, buitenland, sloot me drie dagen op, wat bedreigend was, en gooide me het land uit. Reden me door nachtelijke bergen met agressieve militairen en dito muziek.”

Terughoudendheid

74% is van mening dat er onder journalisten enige mate van terughoudendheid/voorzichtigheid is als gevolg van bedreigingen, waarvan 41% vindt dat dit de afgelopen jaren is toegenomen en 11% vindt dit sterk toegenomen.

“Ik lever nog wel eens info aan en zie dan dat er terughoudende info wordt geplaatst!!”

“Zelfcensuur op bepaalde onderwerpen (Rusland, Oekraïne, Israël, zwarte piet).”

83% vindt het belangrijk dat er meer maatregelen worden genomen om journalisten te beschermen

Meest zinvolle maatregelen volgens journalisten

- Cursussen en trainingen voor journalisten (bv. conflicthantering).
- Harde(re) aanpak vanuit politie/justitie.

“Het OM moet er dichter op zitten, social media daar moeten we veel serieuzer mee omgaan.”

“Hoe ga je om met bedreigingen en intimidatie. Voor mij betreft zou dat een aparte casus mogen worden binnen de journalistieke opleiding.”

Onderzoeksmethoden

Kwantitatief: online enquête onder 638 journalisten

Verspreid via de Nederlandse Vereniging van Journalisten, het Genootschap van Hoofdredacteuren & de Vereniging van Onderzoeksjournalisten.

43 vragen over:

- achtergrondkenmerken;
- bedreigingen (frequentie, soort, gevolgen en aanpak).

Kwalitatief: casestudie op basis van interviewgesprekken met 16 journalisten

Incidenten die recentelijk in de media zijn gekomen.

Ervaringen van journalisten met bedreigingen en de gevolgen voor de persvrijheid.

Bestaand materiaal: journalistieke aangiftes & bedreigingen in de media

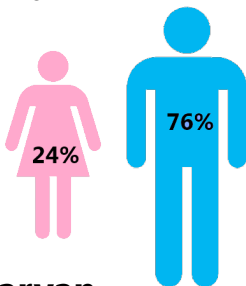
Cijfers bij het OM, de Nationale Politie & de Raad voor de rechtspraak.

Overzicht van bedreigingen uit Nederlandse kranten.

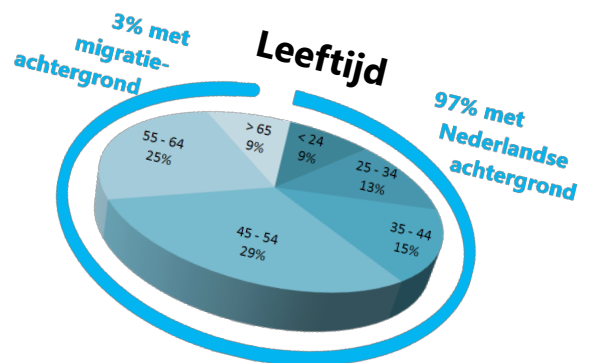
Onderzoekspopulatie

638 journalisten

Medium

- 50% print medium
- 18% internet
- 17% TV
- 12% ander medium
- 3% radio

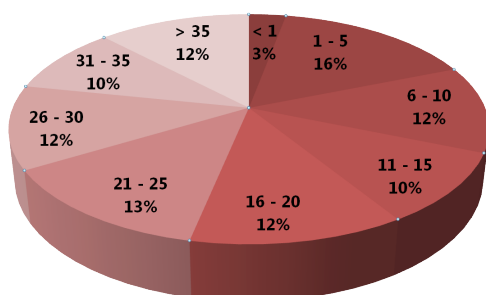
Waarvan

61% dit doet als redacteur/verslaggever vs. 39% als fotograaf, cameraman of camjo.

En

63% als freelancer vs. 37% met een vast dienstverband.

Aantal jaren werkervaring

Categorie journalist

